

Sygn. akt III Ca 1524/13

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Tatarczyk (spr.)

Sędziowie: SO Danuta Morys - Woźniak

SR del. Anna Hajda

Protokolant Iwona Reterska

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2014 r. na rozprawie

sprawy z wniosku J. W. (1)

z udziałem J. W. (2)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 30 maja 2012 r., sygn. akt II Ns 365/11

postanawia:

oddalić apelację.

SSR del. Anna Hajda SSO Tomasz Tatarczyk SSO Danuta Morys – Woźniak

Sygn. akt III Ca 1524/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 30 maja 2012r. Sąd Rejonowy ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika postępowania wchodzi samochód osobowy O. (...), meble i sprzęt kuchenny, komplet mebli wypoczynkowych, pralka automatyczna, piec kuchenny gazowy, telewizor, oszczędności w kwocie 100.000 złotych wpłacone na polisy ubezpieczeniowe, dokonał częściowego podziału majątku w ten sposób, że przyznał uczestnikowi postępowania oszczędności i zasądził od niego na rzecz wnioskodawczyni kwotę 50.000 złotych płatną w terminie trzech miesięcy od uprawomocnienia orzeczenia z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia, oddalił wniosek uczestnika o ustalenie nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym, umorzył postępowanie w pozostałym zakresie. Rozstrzygnięcie oparł Sąd o następujące ustalenia faktyczne. Wnioskodawczyni i uczestnik postępowania zawarli związek małżeński w dniu 31 października 1991r. w R.. Wyrokiem z 27 czerwca 2011r. Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku orzekł rozwiązanie małżeństwa stron przez rozwód z winy wnioskodawczyni. W listopadzie 2004r. uczestnik postępowania wyjechał do S. w celach zarobkowych, gdzie przebywał do 2008r. Pracował tam w charakterze kierowcy. W 2004r. wnioskodawczyni założyła konto walutowe w banku (...) S.A. w W., wpłacała na nie pieniądze otrzymywane bezpośrednio od męża podczas jej pobytów w S., pieniądze były także przekazywane pocztą jak i za pośrednictwem kolegów uczestnika postępowania. Do 2009r. wnioskodawczyni pracowała jako przedszkolanka, jednak z uwagi na problemy z alkoholem została poproszona o rozwiązanie umowy

o pracę. Z dochodów z własnej pracy utrzymywała siebie i syna. W sytuacji, gdy tych pieniędzy brakowało pobierała około 100 funtów z konta walutowego. Koszt miesięcznego utrzymania wnioskodawczynie i jej syna wynosił ok. 1990 złotych. Jeżdżąc do S., co zazwyczaj miało miejsce w święta i wakacje, wnioskodawczynie zabierała produkty żywnościowe, aby uczestnik nie musiał kupować ich na miejscu. Po pewnym czasie uczestnik postępowania powziął informację, iż wnioskodawczynie zapoznaje przez internet innych mężczyzn, nadużywa alkoholu oraz imprezuje. Wówczas podjął decyzję o zaprzestaniu bezpośredniej wypłaty pieniędzy, co miało miejsce w roku 2005 lub 2006. Po powrocie uczestnika do kraju, co nastąpiło dwa miesiące przed zamierzonym terminem, między małżonkami dochodziło do awantur. Uczestnik postępowania sprzedał funty ulokowane w Banku (...) S.A. w W., a uzyskaną kwotę przelał na własne konto. Wcześniej także uregulował zadłużenie w kwocie 3.000 złotych, jakie występowało na wspólnym rachunku bankowym stron. W dniu 7 lutego 2011r. uczestnik zawarł z Towarzystwem (...) S.A. w W. dwie polisy, każdą na 50.000 złotych, tj. certyfikaty ubezpieczenia „Program Inwestycyjny Solidny pakiet” celem zabezpieczenia przyszłości syna stron. Zgodnie z informacją zawartą na certyfikatach, koniec okresu ubezpieczenia z funduszem przypada na dzień 10 października 2014r. W dniu 26 stycznia 2011r. strony zawarły pisemne porozumienie w zakresie podziału majątku dorobkowego obejmującego samochód osobowy marki O. (...), meble kuchenne wraz z wyposażeniem kuchni, w tym zmywarkę, komplet mebli wypoczynkowych, pralkę automatyczną, piec kuchenny gazowy, telewizor marki P.. Zgodnie z porozumieniem, wnioskodawczynie miała otrzymać zmywarkę, zaś pozostałe składniki majątku ruchomego uczestnik postępowania. Tytułem wyrównania udziałów uczestnik zobowiązał się w terminie do 31 stycznia 2011r. zapłacić na rzecz wnioskodawczynie kwotę 4.000 złotych. Należność tę uregulował wnioskodawczynie. Wnioskodawczynie zamieszkuje bez tytułu prawnego w lokalu położonym w R. przy ul. (...). Orzeczono jej eksmisję z tego mieszkania i przyznano jej prawo do lokalu socjalnego. Wnioskodawczynie jest zarejestrowana jako osoba bezrobotna, bez prawa do zasiłku. Wspomagają ją finansowo znajomi i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Uczestnik postępowania zamieszkuje w wynajmowanym lokalu. Zatrudniony jest na czas nieokreślony na stanowisku kierowcy. Z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 1.800 – 2.000 złotych netto. Wobec dokonania przez strony podziału rzeczy ruchomych stanowiących dorobek umorzył Sąd postępowanie w tej części z mocy art. 355 § 1 k.p.c. Nie znalazł podstaw do odstąpienia od zasady wyrażonej w art. 43 § 1 k.r. i op., w myśl której oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Stwierdził, że zachowanie wnioskodawczynie w ostatnim okresie trwania małżeństwa w związku z jej problemami alkoholowymi i bujnym życiem towarzyskim nie może rzutować na obraz całego związku małżeńskiego stron i ich przyczynienia się do powstania majątku wspólnego. Miał na względzie nakład osobistej pracy wnioskodawczynie przy wychowaniu syna i we wspólnym gospodarstwie domowym, w szczególności podczas pobytu uczestnika poza granicami kraju. Wobec przyznania uczestnikowi oszczędności pieniężnych, zasądził od niego na rzecz byłej żony spłatę stanowiącą połowę ich wartości. Uznał, że w ciągu trzech miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia uczestnik będzie w stanie zgromadzić środki potrzebne na spłatę bądź przez zaciągnięcie kredytu bądź likwidację jednej z polis ubezpieczeniowych. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o podziale przywołał art. 1037 § 1 k.c. w związku z art. 46 k.r. i op. i art. 684 k.p.c.

W apelacji uczestnik postępowania w oparciu o zarzuty naruszenia prawa procesowego – art. 328 § 2, 233 § 1, 224 § 1 i 320 k.p.c., sprzeczności ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, błędów w ustaleniach faktycznych, naruszenia prawa materialnego – art. 43 § 2 k.r. i op. i art. 5 k.c. domagał się zmiany postanowienia przez uwzględnienie wniosku o ustalenie nierównych udziałów stron w majątku wspólnym, w konsekwencji uchylenia rozstrzygnięcia zasądającego spłatę w kwocie 50.000 złotych i wyłączenia bądź obniżenia obowiązku spłaty na rzecz wnioskodawczynie oraz zmiany orzeczenia w przedmiocie umorzenia postępowania przez dokonanie podziału pozostałych składników majątkowych, zobowiązania wnioskodawczynie do zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez uczestnika, ewentualnie uchylenia postanowienia w zaskarżonej części i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, rozłożenia spłaty zasądzonego świadczenia na raty.

Wnioskodawczynie domagała się oddalenia apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Żądanie ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym uczestnik postępowania odnosił w szczególności do środków pieniężnych zgromadzonych z tytułu jego zatrudnienia za granicą w ostatnich latach trwania związku małżeńskiego stron.

Trafnie żądania tego Sąd Rejonowy nie uwzględnił.

Nie można domagać się ustalenia nierównych udziałów tylko w niektórych składnikach majątku wspólnego. Przepis art. 43 § 2 k.r. i op. nakazuje ocenić stopień, w którym każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, a nie poszczególnych składników tego majątku. Dotyczy to unormowanie ustalenia nierównych udziałów małżonków w całym majątku wspólnym, a nie w niektórych składnikach majątku. Za taką interpretacją przemawia szczególny charakter majątku wspólnego, który obejmuje dorobek małżonków zgromadzony w czasie trwania wspólności ustawowej.

Słusznie stwierdził Sąd Rejonowy, że zdarzenia z ostatnich lat trwania związku małżeńskiego stron, które skutkowały orzeczeniem rozwodu z winy wnioskodawczynie nie uzasadniają przyjęcia nierównych udziałów małżonków w całym majątku dorobkowym.

Brak jest w materiale dowodowym sprawy podstaw do przyjęcia, że w czasie pobytu uczestnika za granicą wnioskodawczynie trwonila dorobek stron bądź też swoim zachowaniem spowodowała, że dorobek ten nie powiększył się.

W tym czasie, jak wynika z ustaleń Sądu Rejonowego, wnioskodawczynie sprawowała samodzielnie pieczę nad małoletnim synem stron, realizowała zadania wychowawcze, dbała o utrzymanie małoletniego, kontynuowała zatrudnienie w przedszkolu uzyskane wynagrodzenie przeznaczając na potrzeby syna i własne oraz utrzymanie gospodarstwa domowego. Dzięki temu uczestnik mógł odkładać część dochodów osiąganych z tytułu pracy zawodowej wykonywanej w S. i zgromadzić środki finansowe, które są przedmiotem podziału.

Trafnie na względzie miał zatem Sąd Rejonowy nakład osobistej pracy wnioskodawczynie przy wychowaniu syna i we wspólnym gospodarstwie domowym podczas pobytu uczestnika poza granicami kraju.

Zasadnie nie znalazł podstaw do odstępstwa od zasady wyrażonej w art. 43 § 1 k.r. i op., według której oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym.

Nie istniały ważne powody i nie wystąpił różny stopień przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego, zatem przesłanki z § 2 tego przepisu, które by mogły przemawiać za ustaleniem nierównych udziałów stron w majątku wspólnym.

„Porozumienie o podziale majątku dorobkowego” strony zawarły w czasie trwania związku małżeńskiego.

Przepis art. 35 k.r. i op. wyklucza zawarcie w czasie trwania małżeńskiej wspólności majątkowej umowy o podziale majątku wspólnego. W świetle tego uregulowania za nieważną uważałoby umowę małżonków, której celem jest likwidacja majątku wspólnego w czasie trwania wspólności ustawowej

Za dopuszczalne przyjąć natomiast trzeba dokonywanie przez małżonków w drodze odpowiednich czynności prawnych przesunięć z majątku wspólnego do ich majątków osobistych takich składników majątkowych, jak pieniądze, rzeczy ruchome, nieruchomości i prawa majątkowe. Zgodne przesunięcia składników majątkowych z masy wspólnej do osobistej mieszczą się w służącym małżonkom prawie zarządu majątkiem wspólnym i nie można wykluczyć rozporządzeń powodujących takie przesunięcia między małżonkami (wyrok SN z 20.02.1996r., I CRN 8/96).

Porozumieniu zawartemu przez strony w dniu 26 stycznia 2011r., wbrew nazwie jaką zostało opatrzone, przypisać należy właśnie znaczenie czynności prawnej, którą małżonkowie dokonali przesunięć ruchomości z masy wspólnej majątkowej do majątku osobistego każdego z nich.

Za takim charakterem rozrządzeń przemawia porównanie wartości ruchomości objętych porozumieniem w zestawieniu z wartością całej masy majątkowej. O niewielkiej wartości ruchomości wymienionych w porozumieniu świadczy suma dopłaty ustalonej przez strony dla wyrównania ich udziałów a obciążającej uczestnika, który przejął wszystkie poza zmywką ruchomości. Pominięte w porozumieniu środki pieniężne przedstawiały wartość kilkakrotnie wyższą niż objęte tym porozumieniem ruchomości. Z oświadczeń byłych małżonków wynika jednoznacznie, że każdy z nich miał świadomość pominięcia w porozumieniu środków pieniężnych stanowiących dorobek, a zatem celem ich działania nie była likwidacja majątku wspólnego lecz rozrządzenie rzeczami ruchomymi w związku z podjęciem decyzji o separacji.

Powołany przez skarżącego fakt niewydania części ruchomości, których porozumienie dotyczyło nie może wpływać na ocenę ważności porozumienia.

Skoro strony dokonały już przesunięć rzeczy ruchomych z majątku wspólnego do ich majątków osobistych, rzeczy te nie mogły być objęte podziałem dorobku i zasadnie Sąd Rejonowy w tym zakresie postępowanie umorzył działając na podstawie art. 355 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Wysokość spłaty zasądzonej zaskarżonym postanowieniem determinowały niepodważone ustalenia Sądu Rejonowego co do wartości przyznanych w wyniku podziału uczestnikowi postępowania środków pieniężnych przy uwzględnieniu równych udziałów małżonków w majątku wspólnym. Podstawę zasądzenia spłaty stanowił art. 46 k.r. i op. w związku z art. 1035 i 212 § 1 i 3 k.c.

Niesłusznie kwestionuje skarżący oznaczony w postanowieniu termin uiszczenia spłaty. Termin ten wynosi trzy miesiące i rozpoczyna swój bieg w chwili uprawomocnienia się postanowienia. Zaskarżone postanowienie stało się prawomocne z dniem wydania orzeczenie w drugiej instancji. W terminie trzech miesięcy biegnącym od 18 lutego 2014r. uczestnik postępowania jest w stanie dokonać spłaty, skoro dysponuje oszczędnościami zgromadzonymi w kwocie dwukrotnie wyższej od spłaty, która go obciąża. Nie mogły odnieść skutku zastrzeżenia skarżącego co do terminu uiszczenia spłaty związane z warunkami polis ubezpieczeniowych, w których ulokował oszczędności. Z ustaleń Sądu Rejonowego dokonanych wobec wniosku uczestnika o zwolnienie od kosztów sądowych wynika, że jedna z polis została zerwana a uczestnik podjął ulokowane na niej środki pieniężne. Te środki po uzupełnieniu o kwotę przeznaczoną, jak wskazywał skarżący, na koszty postępowania odwoławczego umożliwić mogą mu uiszczenie spłaty.

Z przytoczonych względów orzeczono o oddaleniu apelacji uczestnika w oparciu o art. 385 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.